

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino
vred in v Mariboru z
pošiljanjem na dom
za celo leto K 5.—
za pol leta „ 2.60
za četrta leta „ 1.30

Naročnina se pošilja
upravnilstvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tis-
kovnega društva do-
bivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopis se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 12 h, dvakrat 16 h,
trikrat 24 h.

Štev. 6.

V Mariboru, dne 9. februvarija 1899.

Tečaj XXXIII.

Naša politika.

Maribor, dne 7. februv.

Kdo se ni videl vaških otrok se sukati okoli vozička, katerega jim je naredil dobrosrčni oče ob brezposelnih zimskih večerih? Pred voziček vprežejo največjega in najmočnejšega Kastorja ali Sultana iz vasi, nekoliko otrok se vsede na voziček, drugi pa se postavijo okoli Kastorja ali Sultana. Jeden izmed otrok na vozu, ki ima največ ugleda med njimi, dobi vajeti v svoje roke. In potem se začne vesela otročja vožnja. To je krika in vika med mladimi ljudmi! Najbolj zmerni so še oni na vozičku. Oni zaupajo modrosti in spretnosti svojega tovariša, kateremu so izročili vajeti voza. Vendar jim ne zmanjka dobrih nasvetov za vodilnega tovariša, a za vpreženo žival jim ni toliko. Vsi drugi otroci pa spremljajo pešice voz in Kastorja. Ubogi Kastor! Kako kričijo nad njim, če jih noče ubogati! In onega tovariša z vajetmi, kako ga napadajo! Za vsak korak Kastorjev, ki jim ni po volji, ga zmerjajo, odrekajo mu zmožnost voditi voz ter zahtevajo od njega vajeti. Suvajo se, zmerjajo se, tepejo se. Toda Kastorju za vse to ni mnogo. On gre večinoma ono pot, katera njemu najbolj dopada, le tu in tam stori tudi kako stopinjo, kakor hočejo oni na vozu ali pa oni okoli voza.

Ali ni to slika našega sedanjega avstrijskega ustavnega življenja? Pred državni voz je vprežen naš birokratizem, vse gre po njegovi volji, vse se giblje, kakor on hoče. Na vozu sedi ministerstvo grofa Thuna s celo sedanjo večino. Grof Thun ima vajeti v

rokah, večina pa mu daje dobre nasvete, na katero stran naj potegne voz. Grof Thun vlači in poteguje, on ima dobro voljo, večina je zadovoljna z njim, toda ta birokratizem, ta preklicani birokratizem! Kako svojevollen je! Okoli voza pa skače, pleše in kriči naša obstrukcija. Zdaj dregajo obstrukcionisti v birokratizem! Toda malo se zmeni za nje. Za to se obrača njih jeza nasproti Thunu, ki drži vajeti, in zoper one, ki sede okoli njega. Vlačijo jih z voza, tepejo jih, zmerjajo, obrekujejo. Kastor pa vleče voz svojevollno naprej, birokratizem gre svoja stara pota.

Tudi naši slovenski poslanci se nahajajo na vozu med večino. Njih volilci jim očitajo, da premalo uplivajo na grofa Thuna, naj se ozira na slovenske želje. Poslanci pa odgovarjajo, da prigovarjajo grofu Thunu, da stori svojo dolžnost, le grof Thun in neupogljiv birokratizem sta kriva, da se nič ne stori. Če je tako, kaj naj potemtakem stori naši poslanci, vprašajo se volilci. Nekateri so za opozicijo, drugi pa so bolj hladnokrvni ter nasvetujejo: Počakajmo, vstrajajmo še, grof Thun ima dobro voljo, počasi se bo našim željam že ugodilo.

Opozicija je za nas Slovence jako vabljiva. Da se ne izpolni naše zahteve, čeprav smo v večini, opravičuje opozicijo. Opozicija bi bila sploh v državnem zboru za nas nekaj novega. In gotovo koristna bi bila. Različni elementi z različnimi nazori bi se zbrusili, našli bi ono, kar jih veže, cela slovenska opozicija bi si ustvarila jasen, skupen program. In v opoziciji morajo poslanci nagajati, opozirati, kritizirati. Naša slovenska delegacija

bi se morala vsled tega začeti učiti. Morala bi proučavati državne probleme, udomačiti se v vseh javnih in državnih vprašanjih, presojevati vsako dejanje večine od dobre in posebno še od slabe strani. Opozicija bi bila za naše poslance važna politična šola.

Hladnokrvni volilci med nami pa niso za opozicijo. Priznavajo, da nas vlada premalo upošteva, toda kaj šele, ako prestopimo v opozicijo? Tedaj ne dobimo ničesar več, tudi drobtinice ne. In velik greh bi bil, ravno v sedanjem državnem položaju vstopiti v opozicijo? V višjih krogih se je začela polagoma vsled divjega obnašanja nemških obstrukcionistov ceniti naša slovanska zvestoba in treznost. Birokratizem dobiva od grofa Thuna tudi svoje levite, ki za Slovane niso neugodni. Ako bi Slovenci zrušili sedanjo večino, spremenil bi se zopet vladajoči sestav Nemcem na korist, a nam Slovincem gotovo v škodo. To so važni razlogi proti opoziciji.

Taka različna mnenja vladajo med volilci, in ta nejedinstvo zrcali se tudi v slovenskih državnih poslancih. Nekateri so za opozicijo, nekateri so za večino. Cela naša politika je vsled tega neodločna in nejasna.

Taka je naša politika glede na naše razmerje do države. Hvala Bogu, celo drugačna je naša domača politika. Dasi je tudi tukaj različnih naziranj in zavornic dovolj, vendar prevladuje danes ono naziranje, najmočnejši je oni tok, kateri hoče našemu narodu priboriti narodno in gospodarstveno samostojnost pod okriljem mogočnega in blagoslovapolnega krščanstva. Te domače politike se oklepamo tudi mi ter želimo, da se

Listek.

Velika in majhna kraljica.

(Prevel iz franc. M. T. Savinjski.)

(Dalje.)

Ljudevit XVI. ji pritrdi, obrne se poln veličanstva in prljavnosti k Marjetici ter ji reče resnobno, a vendar nepopisljivo prisrčno: »Vstani majhna kraljica, bodi srčna, da boš mogla prenašati srečo, kojoj ti je Bog sam naklonil. Ti imaš dom v srcu svoje kraljice. Imej pa tudi ti skrb, da najde tudi kraljica dom v tvojem srcu, v ljubezni in hvaležnosti tvoji!« ...

Pogovor je bil končan.

Še isti dan je poslal kralj v domačo vas Marjetice, poizvedovat o njenej preteklosti. Gotovo so bila vsa poročila prav ugodna za dekletce, kajti Marjetica ali »Mala kraljica,« kakor so jo imenovali čisto tudi tukaj, ostala je odsihdob na gradu ter ondi preživela naj-srečnejše dni. Še bolj kakor izredna telesna lepota jo je dičila pobožnost in nedolžnost srca, združena z redko duševno nadarjenostjo. Kljub temu, da je bila prisiljena več tednov hoditi po vaseh od hiše do hiše, obvarovala jo je božja roka vsakega pohujšanja in vsake spačenosti, da je ostala pohlevno, krotko de-

kletce; njena čista duša ni poznala surovostij, ne drznostih, koje nas tolikokrat tako neprijetno dirnejo o pogledu beraških otrok, ne le ker značijo podlost in neotesanost, ampak ker so čestokrat že znamenja prihajajoče popačenosti in hudobnosti.

Veliko je bilo spoštovanje Marjetice do kraljice. Zvesto je sledila vsem njenim stopinjam in večkrat, ko ni mogla več premagovati kipečih čutil hvaležnega srca, segla je skrivaj po robu kraljičine obleke ter ga v iskrenej navdušenosti pritisnila na žareče ustnice.

In kako bi tudi novo življenje ne uplivalo merodajno na hvaležno in nežno dušo toli blagega otroka, saj je bilo popolnem drugačno od prejšnjega. Še pred kratkim je bila v oblasti trdosrčnega moža, ki je svojo kruto neusmiljenost tako zvito prikrival pod krinko usmiljene darežljivosti — potem pa je več tednov beračila lačna, zaničevana, ne imajoč ne strehe, ne postelje od mesta do mesta, od vasi do vasi; povsod je iskala dela in zaslužka v službi — a povsod so ji z zaničevanjem trdosrčno pokazali vrata — oh kako neizrekljivo nesrečno se je čutilo revno srčce še tako mladega, ubogega otroka, s kako nepopisnim hrepenenjem, nedosegljivo boleštvjo je koprnelo po ljubeči materi, pri kojoj je imela sicer borno, a vendar varno

zavetje. Po ure in ure je klečala čisto v kakej osamelej kapelici ali cerkvici — saj se ji ni nikamor mudilo — jokala, da bi se je kamen usmilil, klicala ime drage matere ter ihtel v gorki molitvi prosila Boga, naj ji da najti skromen, varen prostorček, naj jo dovede do usmiljenih dobrih ljudi. In kako nepričakovano jo je uslišal Vsegamogočni; našla je domovino, in še kakšno, našla je mater, in kakšno mater! Ne, ne kmetica ali bogata meščanka, niti ne žena kakega uradnika ali premožnega posestnika, — kolika dobrota bi bila že to, ne, najimennitnejša gospa vse države, Marija Antoaneta, sama kraljica francoska, ki je bila prav tedaj na vrhuncu svoje sreče, slave, krasote in časti, hotela je biti njena mati.

S koliko velikodušnostjo, ljubeznivostjo se je ona ponižala do revne, bedne beračice! S koliko tolažbo so napolnile revno sirotico, ki že leta in leta ni slišala drugih nego surovih izrazov, besede: »Našla si domovino v srcu svoje kraljice.« Gledala je nepopisni sijaj kraljevskega dvora, ki je obdajal kraljico, njeno prekrasno zunanost, neizmerno dobrotljivost, s kojoj se je vsmilila revnega otroka. Vse skupaj je očaralo Marjetico tako, da se je čisto vprašala, ali so vse le prelepe sanje, iz kojih se utegnem vzbuditi, ali je resnica? Ni bilo torej čuda, da je noč in

je oklene kmalu vsak posameznik našega naroda. Potem se bodo Slovencem časi zjasnili. Naprej v domači politiki!

Nova lovska postava za Štajarsko.

(Iz peresa deželnega poslanca.)

Danes nadaljujemo v zadnji številki pričetno razpravo o novi lovski postavi na Štajarskem. — § 7. te postave veli: Lovski najemnik se sme s kaznimi od 5—25 gld. prisiliti, da ukrepe §§ 5 in 6 izpolni. V opetovanem slučaju se sme tudi na njegove stroške in na njegovo nevarnost razveljaviti lovska pogodba in lov vnovič dati v najem.

Vsled § 8. ne smejo občinskega lova vzeti v najem osebe, katere so na podlagi § 6. zakona od 27. novembra 1881 deželni zakonik št. 28 izključene od pridobitve lovske karte. Občinskega lova ne morejo vzeti v najem po uradni določbi ali vsled ugovora občinskega zastopa: 1.) Osebe, od katerih se po pravici pričakuje, da dolžnostim, katere bi morali po sprejemu lovske najemnine spolnovati, ne morejo zadostiti. 2.) Taki lovski najemniki, kateri niso spolnovali postavnih določil zastran nadzorstva lova, ki niso ugodili pravomočnemu ukazu zastran postrelitve divjačine ali ki so zaporedoma krivi bili kakega drugega prestopka lovske postave.

§ 9. Najemnina za občinski lov se steka v občinsko blagajnico. Občinski zastop mora tekom 3 mesecev potem, ko se je vplačala letna najemnina, razglasiti, da morejo posamezni zemljiški posestniki po razmeri velikosti svojega zemljišča, ki spada v občinski lovski okraj, tekom 4 tednov, ali če se je vložila pritožba, tekom 4 tednov potem, ko je odlok postal pravnomočen, vzdigniti deleže, ki jim pripadajo, sicer zapadejo občinski blagajnici. Pritožbe zoper velikost teh deležev lovske najemnine za posamezne zemljiške posestnike se imajo v 4 tednih pisмено ali ustmeno pri občinskem predstojniku dati v zapisnik, ta pa jih mora nemudoma predložiti politični oblasti, ki o tem odločuje. Zoper ta odlok ni daljne pritožbe.

§ 10. Če se občinski lov ne more spraviti v najem potom dražbe, se imajo po občinskem zastopu strokovnjaki postaviti kot oskrbniki lova za tako dolgo, da se posreči nov lovski najem. Politična oblastnija ima odobriti izvolitev teh strokovnjakov. Ako jih ne more odobriti, zamore tudi sama izbrati te oskrbnike. Stroški, ki so v zvezi s tem oskrbništvom lova, kakor tudi oni za povr-

nitev škode, katero napravi divjačina, se imajo poravnati iz občinske blagajnice, v katero se stekajo tudi dohodki. Ob koncu leta se ima napraviti račun. Vspeh se ima tekom meseca janularija razglasiti. Če je kaj čistega dobička, se ima razdeliti po § 9. Če se je pa prikazal primanjkljaj, se mora po zahtevi občinskega odbora poravnati po zemljiških posestnikih z ozirom na velikost njihovega zemljišča, ki spada v občinsko lovsko okrožje. Zastran pritožb velja določba § 9. b.

§ 11. Prestopek §§ 2 in 3 se kaznuje s 5—25 gld. ki se more v opetovanem slučaju zvišati na 200 gld.

V § 12. so našteje kazni zoper one, ki 14 dni pozneje, ko se divjačina več streljati ne sme, taisto prodajajo. Kdor jo prodaja o izvanrednem času, se mora spričati s spričevalom politične oblasti. Taka spričevala morajo imeti tudi oni, ki so prinesli divjačino na prodaj ob času, ko se ima varovati, iz drugih krajev, kjer ne velja ta zakon.

§ 13. Kazni, ki se plačujejo po tem zakonu, kakor tudi dohodki v smislu te postave in zasežene divjačine, ki se prodaja po dražbi, pripadejo ubožnemu zavodu vse občine, kjer se je rušil zakon. Če se ne more iztirjati globa, se spremeni denarna kazen v zapor, za vsakih 5 gld. eden dan.

Okrajna politična oblast preiskuje in kaznuje.

Državni zbor.

Na Dunaju, 6. februvarija.

Državni zbor preložen.

V zadnji številki smo razložili, zakaj se je morala postava zastran zboljšanja plač državnim uslužbencem še enkrat obravnavati v poslaniški zbornici. Da je kakšna postava veljavna, je pred vsem potrebno, da se sklepa poslanske in gospodske zbornice glasita enako. Gospodska zbornica je spremenila sklep poslanske zbornice v tem smislu, da naj bo postava veljavna z dnevom, ko se razglasi. Poslanska zbornica je pa dne 31. janularija v zvečerni seji s 150 glasovi proti 149 (toraj z enim glasom večine) sklenila, da se ima večkrat imenovano zboljšanje pričeti s 1. janularijem 1899. Levičarji so zmagali nad desnico, izmed katere je bilo odsotnih mnogo poslancev. Ob koncu te večerne seje je poslanec Schönerer prav surovo napadel zborničnega predsednika, zakaj ni poslednji ubogal nemškega Jurija (Schönererja), ki je ugovarjal proti večerni seji. Nasledek glasovanja

tega večera pa je bil, da je takoj drugi dan, 1. februvarija, ministerski predsednik vsled cesarjevega odloka naznanil, da se zborovanje državnega zbora preloži na negotov čas. V izvrševalnem odseku desnice je povedal ministerski predsednik, da se državni zbor preloži, ker vsled upora leve ni za nobeno delo. Naj pritiskajo volilci na svoje poslance, da dajo mir v zbornici in delajo za blagor ljudstva. Kakor hitro bo vlada izprevidela, da je redno delovanje v zbornici mogoče, bo sklicala zopet državni zbor. Nepotrebno se mi dozdeva, pristavljati, da nemški levičarji samo radi tega ne dajo miru v zbornici, ker so zgubili stalno večino in oblast, s katero so tlačili skozi desetletja slovanske narode. Ako bi torej nemški volilci pritiskali na svoje poslance, da naj v zbornici časa ne tratijo s praznim glasovanjem, temveč delajo na blagor ljudstva, ali pa, — če tega ne marajo, naj odložijo poslanstvo; bi se napravil zopet red in mir v zbornici, sicer ga ne bomo doživeli. A nekateri nemški hujskači vedno šuntajo nerazsodno nemško ljudstvo, rekoč: »Glejte, kako nas Nemce potiskajo v kot predrzni Slovani.« Vsi pa vemo, da je to najgrša hinavščina in sleparija. Nikjer se ni skrivil niti en las kakemu Nemcu; vsepovsod se šopiri blažena nemščina, kakor nekaj. Okrajna glavarstva, okrajna sodišča, davkarski uradi itd. dopisujejo Slovencem v nemškem jeziku, a vendar kričijo ob enem nemški hujskači, kakšna krivica se godi Nemcem! Kedaj bo konec te sleparije?

Politični ogled.

Deželni zbori se bodo kmalu sklicali, kakor hitro bo imela vlada izdelane predloge in načrte, ki jih hoče predložiti deželnim zborom. Tudi mnenje načelnikov različnih deželnih zborov se hoče vlada prej slišati, zato bo jih sklicala pravočasno na Dunaj. Štajarski Slovenci nimamo nič veselega in pomembnega pričakovati od svojega deželnega zbora. Pač pa pričakujemo od svojih deželnih poslancev, da letos odločno zahtevajo samoupravo za slovenski Štajar. Toda ne bo nič hasnilo, ako samo govorijo in kličejo, naj nam izpolnijo naše želje, treba bo jim stopiti z dovršenimi predlogi pred deželni zbor. Potem bo spoznala vlada, nemški poslanci in naš narod, da je slovenskim štajarskim poslancem postala resnica z geslom: »Ločimo se od Gradca.«

Grof Kaprivi. V ponedeljek je umrl v Stryni grof Kaprivi, ki je bil neposredno za

dan mislila le na svojo kraljevo mater, da se je vse njeno mišljenje in čutenje gibalo le krog nje ter da je nosila podobo Marije Antoanete z neizmernim spoštovanjem in gorečo, neizrekljivo ljubeznijo v svojem srcu.

Marija Antoaneta je zvesto izpolnjevala svojo obljubo ter skrbela, da je imela zapuščena sirota odslej svoj dom, kojega je bila toli bitko pogrešala. Ne le enakost otrokova s kraljico in ljubko vedenje Marjetice, temveč neka skrivnostna moč ogrevala ji je srce; sama ni vedela, zakaj jo ljubi tako prisrčno. Vselej se kraljica čarobno nasmehlja, ako ji Marjetica v svoji priprostosti, a s prirojeno ji ljubeznivostjo skazuje otroško udanost in spoštovanje. Vendar ji veleva modrost in izkušnja, da kraljevi dvor ni oni vrt, na kojem bi se lepo razcvitala ta lilija nedolžnosti, kjer bi ta nežna vijolica ponižnosti in pohlevnosti neoskrunjeno ohranila svoj plemeniti duh. Vedela je, kolika nevarnost bi bila za Marjetico, ako bi premenila revščino in ubožstvo svoje koj z bliščobo in svitom, ki je obdajal kraljico. Obvarovati jo je hotela z materino ljubeznijo onih skušnjav prevzetosti in napuha, koje bi bilo neizogibno neizvedeni, zaupljivi in povrhi s toliko telesno lepoto obdarovani deklici, ki se je bila v malo dneh prikupila vsakemu, kdorkoli jo je videl.

»Naj velja, kar hoče«, tako ugiba kraljica, »Marjetico hočem rešiti preteče nevarnosti, da mi ostane nepopačena, ponižna in dobra, kakor jo je ohranila božja roka do danes.«

Komaj pride v prestolno mesto Pariz, ukrene vse, da spravi mlado svojo varovanko v zavod, ki je bil v obče poznat kot najbolji samostan vsega glavnega mesta. Tukaj naj se odgaja Marjetica pred vsem v strahu božjem, da bo nekoč dovolj pripravljena in krepostna, ko se prične za njeno srce boj skušnjav in britkostij življenja, ki čakajo več ali manj slehernega človeka, tu naj vsprejme vse druge nauke, namreč pouk, primeren njeni nadarjenosti in izrednim talentom, s kojimi jo je stvarnik obdaril toli bogato. Ko bo prišla v življenju na razpotje, naj si izvoli sama stan, v kojega jo vleče nagnjenje srca, ki bode istoveten z voljo Vsevečnega. Le kam se bode čutila poklicana po skrbnem izpraševanju svoje vesti, edino le verska načela in razlogi zdrave pameti naj bodo odločilna za njeno prihodnost. To je želela in hotela blagodušna kraljica.

Marjetica je imela izvrstno glavico, toliko rahločutnost srca in plemenitost duše, da so se ji samostanske sestre na tihoma čudile. Učenje je bilo nje veselje in sreča; že v kratkem času je bila najboljša gojenka vsega zavoda. Nje iskrena ljubezen in goreča nav-

dušenost za kraljevo svojo zaščitnico priganjala jo je noč in dan, da se je trudila z vsemi duševnimi in telesnimi močmi, hrepenela po najvišjem, najboljšem, kar je le sploh bilo dosegljivo za njo; le kraljico želi razveseliti, le nje zadovoljnost zaslužiti; ne slavo, ne ošabnost, le hvaležnost in zvestoba njenega srca je vžigala v njeni duši koprnjenje, skazati se vredno velikodušne svoje dobrotnice z odličnim znanjem, plemenitostjo duha in mišljenja, blagodušnostjo djanja in nehanja.

(Dalje prihodnjič.)

Smešničar.

Stari Jura pride v štacuno k Matijčku in pravi: »Prosim gospod Matijček, naj mi dajo zelene očali!«

Matijček: »Jura! Čemu pa Vam bodo zelene očali?«

Jura: »Nimam več sená — a krava mi noče več dojeti. Natakniti hočem zdaj kravi zelene očali, polagal bodem zopet slamo, a krava si bode mislila, da je senó, in dojila bode zopet.«